

VERSLAG

OVER DE

WERKZAAMHEDEN

DER

48
Nederlandsche Vrije Loge

IN HET

O.: VAN AMSTERDAM,

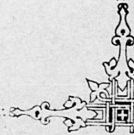
sedert hare oprichting tot ultimo Februari
1885 (p.: s.).



Gedrukt bij W. H. VAN KELCKHOVEN. — Amsterdam.

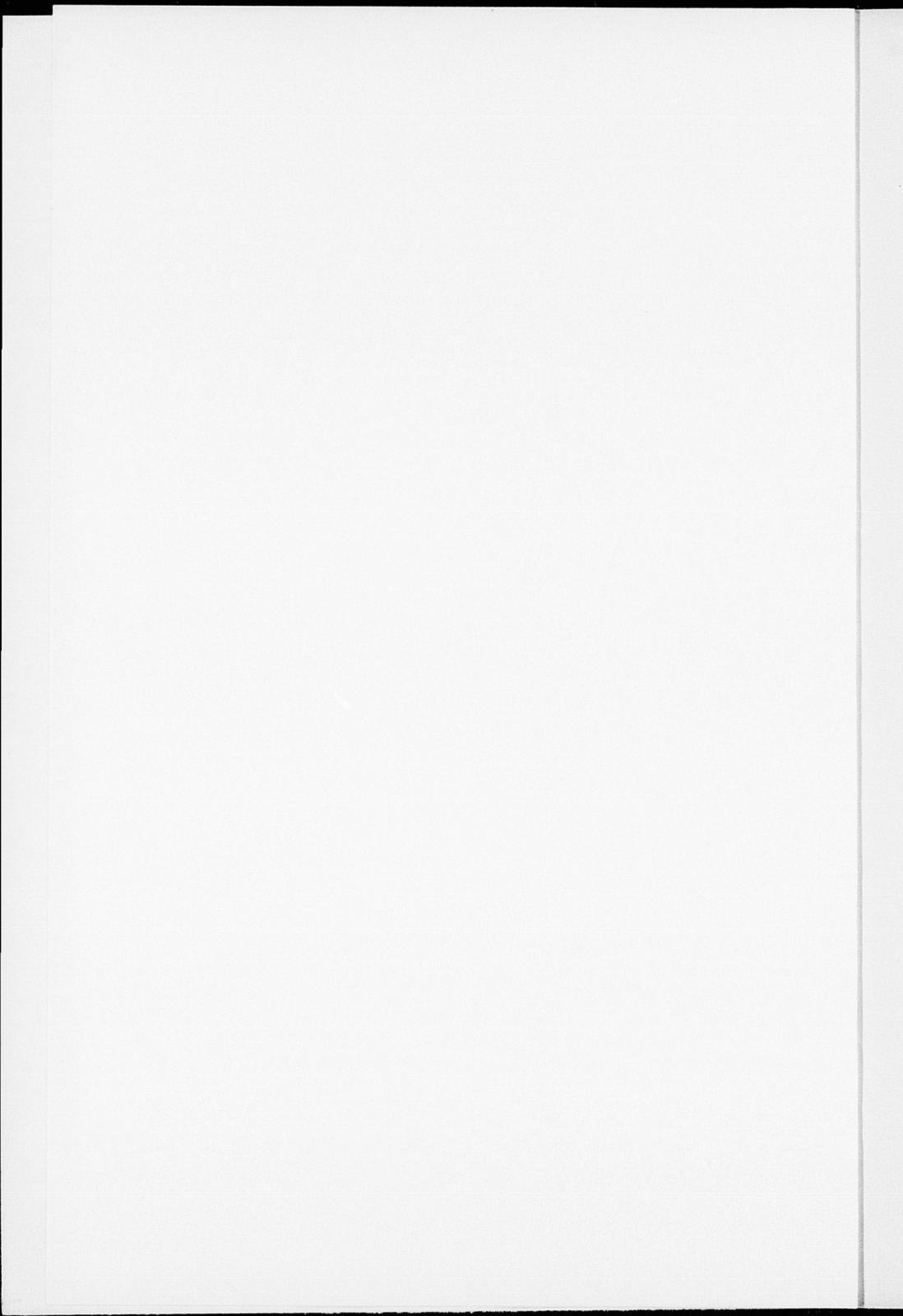
053

196



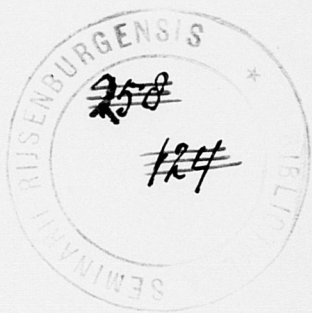




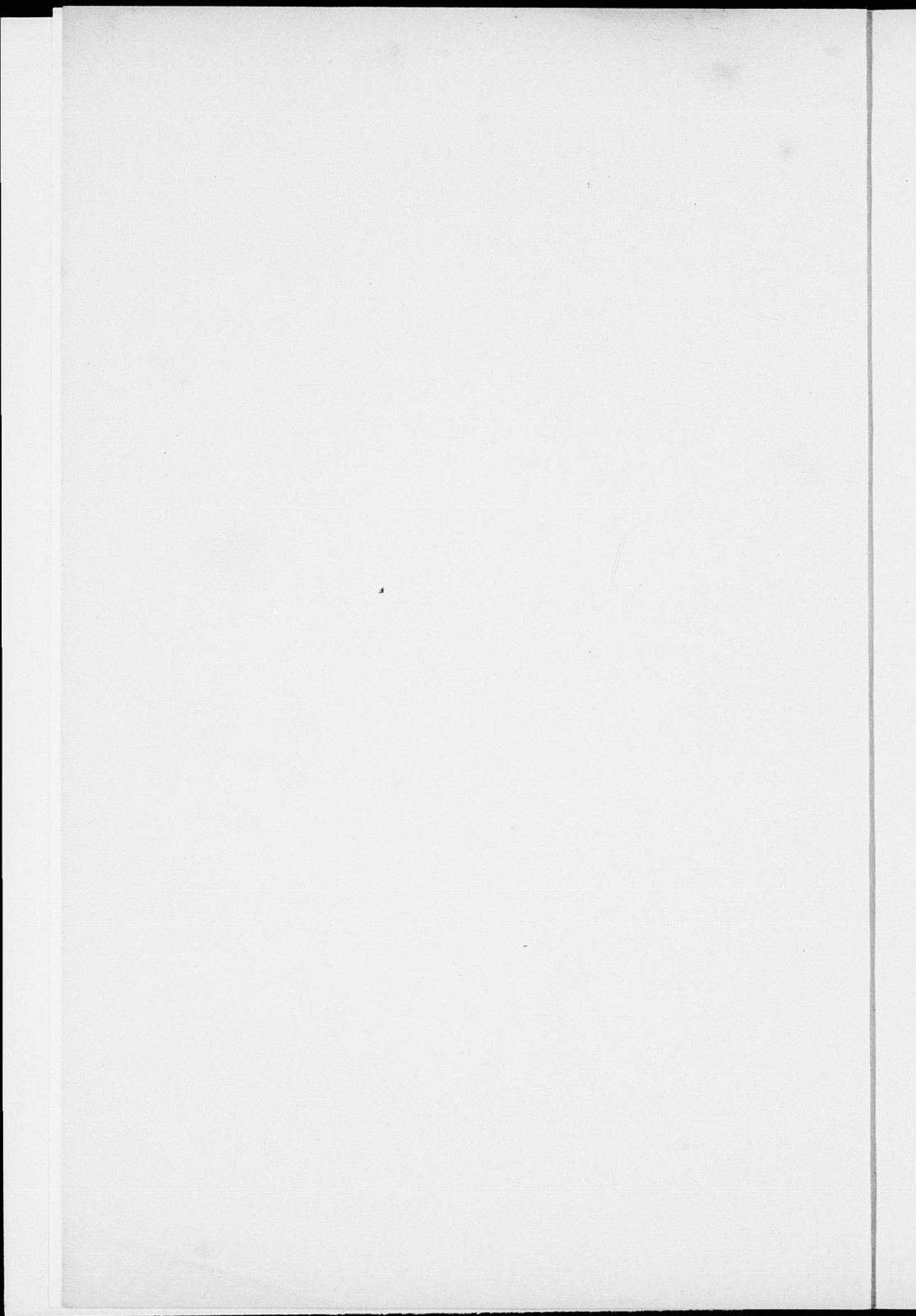


48

VERSLAG.



053
796



VERSLAG

OVER DE

WERKZAAMHEDEN

DER

Nederlandsche Vrije Loge

IN HET

O.: VAN AMSTERDAM,

sedert hare oprichting tot ultimo Februari
1885 (p.: s.:).



LEDENLIJST

VAN DE

NEDERLANDSCHE VRIJE LOGE,

bij den aanvang van het Maq. jaar 5885.



Contribueerende leden.

Mr. J. M. BARON BAUD, Arnhem.

H. B. BELDER.

W. E. BOOM. I.

P. M. COCHIUS, Arnhem.

Z. DEENIK. II.

C. J. M. DIJKMANS.

Jhr. Th. A. C. DE GEER. II.

A. DE HAAN, Baarn.

G. HARKEMA.

E. J. HEIJER.

J. B. JONAS.

J. JULSING. II.

J. Th. C. KOCH.

H. F. KETTNER II.

J. W. MEIJES JR.



Verslag NVL.

hijl. bij 053/196

A. L'ESPÉRANCE VAN NULCK. II.
 Ds. J. VAN DER PLOEG, Veendam. II.
 J. G. POWW JR. I.
 H. REIJSENBACH.
 A. J. SAMUELS. II.
 P. VAN SANTEN Nz.
 P. C. SCHUIJMER. II.
 WILLIAM SMIT.
 H. J. SNIJDER.
 J. L. A. J. SPRENGER, Arnhem.
 J. STAM.
 J. C. STUIJT. I.
 J. J. TIM JR. II.
 Jhr. J. H. VAN REIGERSBERG VERSLUIS, Watergraafsmeer.
 G. VAS VISSER.
 P. H. VORSTMAN JR. II.
 W. VAN DE WAAL. II
 E. H. WELSINK.
 DR. K. TH. WENZELBURGER.
 C. A. A. DUDOK DE WIT. II.
 T. VAN DER ZEE, Enschedé.

Rustende leden.

J. A. BELDER. I.
 J. A. BIENTJES. II.
 C. V. GERRITSEN.
 J. H. TROUILLART VAN LOCKHORST.
 N. VOS.

Bestuur.

		Aftreding.
MR. J. M. BARON BAUD,	Voorz.: Mr.: van Eer.	
C. J. M. DLJKMANS,	Voorz.: Mr.:	'86.
H. RELJSEN BACH,	Ged.: Mr.:	'86.
J. B. JONAS,	1 ^e Opz.: tevens Thes.:	'87.
WILLIAM SMIT,	2 ^e Opz.:	'88.
P. VAN SANTEN Nz.,	Red.:	'86.
DR. K. TH. WENZELBURGER,	Secr.:	'87.
H. B. BELDER,	Arch.: Bibl.:	'88.

Commissie van beheer van het Weezenfonds.

G. HARKEMA,	Voorz.:	'86.
C. A. A. DUDOK DE WIT,	Penningm.:	'87.
H. J. SNIJDER,	Secret.:	'88.

Commissie van onderzoek.

P. VAN SANTEN Nz., Voorz.:
 E. J. HELJER.
 J. TH. C. KOCH.
 J. W. MELJES JR.
 G. VAS VISSER.

Commissie van Receptie.

H. B. BELDER, Voorz.:
 E. J. HELJER.
 H. F. KETTNER.
 P. H. VORSTMAN JR.
 E. H. WELSINK.

Nederlandsche Vrije Loge-Bond,

GEVESTIGD TE AMSTERDAM.



De „Nederlandsche Vrije Loge”, wier Statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 14 Januari 1883, N^o 25, en

de „Tweede Nederlandsche Vrije Loge” wier Statuten zijn goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 4 Mei 1884, N^o 27,

beide gevestigd in het O.^o. van Amsterdam,

gelijkelijk bezielde met den wensch om op de meest broederlijke wijze samen te werken tot bereiking van het gemeenschappelijke doel,

hebben besloten onder den naam van: „Nederlandsche Vrije Loge-Bond” eene vereeniging aan te gaan, welke geregeerd zal worden door de navolgende bepalingen:

ART. 1.

De Statuten van de beide Loges, zooals die bij de bovenvermelde Koninklijke besluiten zijn goedgekeurd, worden aangenomen als Grondwet van den Bond, met het gevolg dat daarin geene verandering mag worden gebracht dan met wederzijdsch goedvinden der Loges.

Overigens blijft de autonomie van elk der Loges volkomen gehandhaafd.

ART. 2.

Aan het hoofd van den Bond staat een Centraal Bestuur, gevormd door zes leden Meester-Vrijmetselaars, waarvan door elke Loge drie worden benoemd.



Verslag NVL

kijl. bij 053/196.

Jaarlijks, voor het eerst op den laatsten Februari 1885, treden, volgens een vast te stellen rooster, twee leden van het Centraal Bestuur af en wel van elke Loge een.

Het aftredende lid is niet herkiesbaar voor het volgende zittingjaar.

ART. 3.

Aan het Centraal Bestuur is opgedragen:

- 1°. het bevorderen van eene krachtige samenwerking der beide Loges, zonder aan hare zelfstandigheid te schaden;
- 2°. het bevorderen van de stichting van nieuwe Loges en andere corporatiën, met het doel om zoodra mogelijk over geheel Nederland te verkrijgen een volledig organisme op den grondslag der beide Vrije Loges;
- 3°. het aanknoopen en onderhouden van vriendschapsbetrekkingen met andere Maçonnieke lichamen;
- 4°. al hetgeen verder, met wederzijds goedvinden van beide Loges, als tot zijne taak te behooren zal worden aangewezen.

ART. 4.

Het Centraal Bestuur bepaalt hoe de werkzaamheden onder zijne leden zullen worden verdeeld.

ART. 5.

De Loges verbinden zich over en weder den steun en de hulp te verleen, die in billijkheid kan worden gevorderd.

ART. 6.

Het Reglement van het Weezenfonds, door de „Nederlandsche Vrije Loge” gesticht, zal binnen een jaar na dagteekening dezer overeenkomst gewijzigd worden in dien zin, dat beide Loges daaraan deelnemen.

ART. 7.

Het Centraal Bestuur zal van tijd tot tijd gecombineerde vergaderingen beleggen, bestemd tot het aanhooren van voor-

drachten en het bespreken van onderwerpen van algemeen belang.

Tot die vergaderingen hebben al de Leden, die den graad bezitten waarin gewerkt wordt, toegang.

ART. 8.

De Leden van beide Loges hebben over en weder recht van toegang tot de Receptie-, Feest- en Rouw-Loges, voor zoover zij de graden bezitten waarin gearbeid wordt.

ART. 9.

Op nader te bepalen tijdstippen, zoo mogelijk om de 14 dagen, zal eene bijeenkomst, aan gezellig samenzijn gewijd, gehouden worden tot nauwere kennismaking en versterking van den broederzin tusschen de Leden van beide Loges.

ART. 10.

Alvorens een candidaat voor den bond aan ballotage te onderwerpen, zal minstens 14 dagen te voren aan de andere Loge schriftelijk gevraagd dienen te worden of er harerzijds ook bezwaren bestaan tegen de toelating ter receptie, onder opgave van: naam, voornamen, beroep of ambt, woonplaats, dagteekening van geboorte en geboorteplaats.

Het antwoord — feiten behelzende — dat daarop mocht inkomen, zal aan de Loge vóór de ballotage moeten medege-deeld worden.

Is binnen den bepaalden tijd geen antwoord ontvangen, dan zal de Loge het er voor mogen houden dat bij de andere Loge geen bezwaren tegen de toelating bestaan.

Ten blijke dat hooger gemelde vraag is gesteld, zal door de betrokken Loge dadelijk schriftelijk mededeeling van de ontvangst van het schrijven worden gedaan.

ART. 11.

Ten aanzien van de affiliatie tot contribueerend lid — met uitzondering van het geval dat een candidaat bij zijne aanvraag om als Vrijmetselaar te worden aangenomen, den wensch heeft te kennen gegeven ook als contribueerend lid toe te

treden — zal op gelijke wijze gehandeld worden als in Art. 10 is vermeld. In de opgave zullen bovendien aangewezen moeten worden de graden die hij bezit, de data waarop en de Loge waarin zij verkregen zijn en de Maçonnieke lichamen waaryan hij lid is geweest.

ART. 12.

Met goedvinden van de Loge waaraan is gevraagd of bij haar bezwaren bestaan die vóór de ballotage dienen overwogen te worden, kan, in spoed vereischende gevallen afgeweken worden van den bij Art. 10 gestelden termijn en vroeger tot de ballotage worden overgegaan.

ART. 13.

Door het Centraal Bestuur zal jaarlijks in de maand Februari verslag van zijne werkzaamheden over het laatst verlopen jaar aan de Loges worden gedaan.

ART. 14.

Deze overeenkomst treedt dadelijk in werking. Zij is verbindend tot tijd en wijle dat bij gemeenschappelijk overleg van het Centraal Bstuur en de beide Loges, verandering daarin wordt gebracht.

*Aldus krachtens de besluiten der contracteerende
Loges in triplo opgemaakt en onderteekend, den
4 Juni 1884.*

*Het Bestuur der
„Ned. Vrije Loge.”*

*Het Bestuur der
„Tweede Ned. Vrije Loge.”*

G. VAS VISSER,
Voorz.

DR. B. J. VAN DER PLOEG,
Voorz.

DR. K. TH. WENZELBURGER,
Secr.

E. TH. SMEETS,
Secr.

Sedert de brochure van Br.: C. J. M. DIJKMANS, „Het ontstaan van de Nederlandsche Vrije Loges” het licht heeft gezien en in maçonnieke kringen verspreid is, kan zich de verslaggever over de werkzaamheden der „N.: Vr.: L.:" van de taak ontheven achten, nog eens in bijzonderheden te treden over de redenen, welke geleid hebben tot de afscheiding van het Groot-Oosten der Nederlanden door eenige Vrijmetselaars; het zal voldoende zijn te herinneren, dat 21 Broeders zich tot een „vrij maçonniek lichaam” vereenigd en aan Br.: G. VAS VISSER de samenstelling van een voorloopig comité van uitvoering opgedragen hebben.

In de eerste bijeenkomst, gehouden op 16 November 1882, werd Br.: VAS VISSER bij acclamatie tot voorzitter gekozen, die zijnerzijds Br.: DIJKMANS als thesaurier en Br.: WILLIAM SMIT als secretaris aanwees. In dezelfde vergadering werd tevens een Commissie tot het ontwerpen van statuten benoemd, bestaande uit de BBr.: Mr. J. M. Baron BAUD, DIJKMANS en H. B. BELDER. Tegelijk werd besloten alle acht dagen en wel Donderdags eene Algemeene Vergadering te houden, om met de voorbereidende werkzaamheden zoo spoedig mogelijk te vorderen.

Reeds in de vergadering van 28 December 1882 kon het concept der statuten worden rondgedeeld. Het „vrije maçonnieke lichaam” nam den naam van „Nederlandsche Vrije Loge” aan. In de volgende vergadering (4 Januari 1883) werden de 17 artikels der statuten bijna onveranderd aangenomen en bij Koninklijk besluit van 14 Januari d. a. v. (N°. 25), dus tien dagen later werd, door goedkeuring dier Statuten, de erkenning als rechtspersoon verkregen.

Op 18 Januari 1883 werd de eerste Vergadering der „Nederl.: *Vrije Loge*” door den voorzitter plechtig geopend en Br.: BAUD bij acclamatie tot Eere-voorzitter benoemd. Aan het Groot-Oosten der Nederlanden en de verschillende daaronder ressorteerende Loges werden de statuten met een begeleidende teekenpl. gezonden; hetzelfde geschiedde ook tegenover het kapittel der Oppergraden en de kamer van Administratie van de Afd.: van den Mr.: Gr.:.

Zeer uiteenlopend was de indruk, door het optreden der „N.: *Vr.: L.:*” bij de overige Loges te weeg gebracht. Terwijl „*Karel van Zweden*” in het O.: van Zutphen onzen stap met van geestdrift gloeiende woorden toejuichte, terwijl „*Willem Fredrik*” in het O.: van Amsterdam den wensch uitte, in vriendschappelijke betrekkingen met ons te willen staan en den broederband niet te verbreken, namen andere werkplaatsen eene meer gereserveerde houding aan, zooals „*Concordia Vincit Animos*” in het O.: van Amsterdam, dat eerst de beslissing van het volgend Gr.:O.: wilde afwachten, of zooals „*La Vertu*” te Leiden, welke werkplaats onze kennisgeving met een teekenplank beantwoordde, die van eene geheel onjuiste voorstelling der feiten uitging, zoodat het noodig werd geacht deze bijkbare vergissing door een afzonderlijk schrijven te rectificeren.

Er werd nu overgegaan tot verkiezing van een bestuur, — want het instituut van „officieren” bestaat bij de „Ned.: *Vrije Loge*” niet — en daartoe werden benoemd:

G. VAS VISSER . . .	tot Voorz.:Mr.:.
C. J. M. DIJKMANS. „	Ged.: Mr.:.
H. B. BELDER . . .	„ Eerste Opziener.
A. DE HAAN. . .	„ Tweede Opz.: en tevens Thes.:.
P. VAN SANTEN Nz. „	Redenaar.
WILLIAM SMIT . . .	„ Secretaris.
H. REIJSENBACH. . .	„ Archivaris-Bibliothekaris.

In verschillende vergaderingen, gehouden in de maanden Maart en April 1883, werd het huishoudelijk regle-

ment behandeld, dat definitief in de vergadering van 26 April vastgesteld werd. Volgens art. 1 verleent de „N.: Vr.: L.:" *geen andere graden dan die van Leerling, Medgezel en Meester* en de artt. 23 en 24 bepalen, dat de leden van het bestuur slechts gedurende drie achtereenvolgende jaren zitting kunnen hebben en dat een afgetreden bestuurder gedurende het jaar volgende op zijne aftreding niet als lid van het bestuur benoembaar is.

Eene bijzondere Commissie voor de benoodigdheden in eene open Loge bracht op 29 Maart rapport uit over hare werkzaamheden. Als kleur der Loge werd wit met rood aangenomen. Wat het ameublement betreft, zoo had de Commissie niet noodig van het haar verleend crediet een ruim gebruik te maken, daar het grootste deel van het benoodigde door geschenken van de BBr.: werd samengebracht. Eene der Zusters schonk een prachtig bewerkte banier.

In de Vergadering van 17 Mei 1883 werd het reglement voor de „Commissie van Onderzoek" en voor de „Commissie van Receptie" aangenomen.

Zoo zou eindelijk tot de plechtige opening en inwijding van de „Nederl.: Vrije Loge" overgegaan worden en deze had plaats op 9 Juni 1883, in het gebouw van de „Maatschappij tot Nut van 't Algemeen". Br.: BAUD had bereidwillig de leiding der plechtigheid op zich genomen en 's middags 2 uur werden de poorten van den tempel geopend.

In een kernachtige, van geestdrift voor het door ons beoogde doel gloeiende redevoering, die, hoewel geruimen tijd de aandacht der BBr.: vorderende, dezen toch veel te kort voorkwam, schetste hij aan de hand der geschiedenis als roeping van onze Orde, de ontwikkeling van het menschdom tot een hooger trap van beschaving en veredeling, en toen hij de volvoering dezer taak aan de rol toetste, welke de Vrijmetselarij sedert langen tijd en meer bepaald in ons land gespeeld heeft, moest hij het treurig feit constateren, dat zij in vele opzichten te kort geschoten is. Zij is hare roeping sedert langen tijd ontrouw gewor-

den, bijoogmerken werden van lieverlede de hoofdzaak en traden in de plaats van het oorspronkelijke doel. Uit zijne rijke ondervinding deelde Br.: BAUD feiten en bewijzen mede, die een treurig, vernederend licht werpen op de Orde en op de wijze, waarop de Koninklijke Kunst tot nu toe uitgeoefend werd. De Redenaar, alle hulde brengende aan den overleden Grootmeester-Nationaal, Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, ziet de oorzaak van den stilstand, en wat hier hetzelfde is, van den achteruitgang der Orde, in de tot nog toe gevolgde gewoonte, om steeds eenen vorst of een lid van het regeerend huis aan het hoofd te plaatsen. Bij de oprichting van de zoogenaamde Heilige Alliantie wisten de Europeesche vorsten wel wat zij deden, toen zij een corporatie, die door hare organisatie en door hare middelen over groote krachten beschikte en een overweldigenden invloed kon uitoefenen, onder hunne persoonlijke voogdij stelden; in vele Staten lieten de Loges het zich welgevallen, dat de bespreking van alles, wat staatkunde en godsdienst betrof, zorgvuldig uit den tempel geweerd werd; de hoogwaardigheidsbekleeders poogden de rol van hovelingen te spelen en men heeft gezien, hoe vrije en door hunne positie in de maatschappij onafhankelijke mannen in dezen bedwelmenden dampkring hunne zelfstandigheid van denken en handelen opofferden aan de kans om een vriendelijk woord van vorstelijke lippen te hooren. Deze corruptie moest zich, het kon trouwens niet anders, ook in de lagere sferen der Orde verspreiden; de Loges werden aan onzichtbare banden gelegd, iedere vrije uiting van gedachten, zoo niet geheel onderdrukt, dan toch met zeker schouderophalen bejegend en alle zelfstandigheid van begin af gesmoord. Om de Orde weder tot datgeen te maken, wat zij volgens hare roeping zijn moet, dient met den tegenwoordigen sleur gebroken te worden. Wordt daartoe niet slechts een cordaat besluit, maar ook een zekere moed vereischt, en zijn de opofferingen, voor dit doel noodig, voor menigeen naar gelang van zijne positie in de maatschappij niet onbelang-

rijk, — des te grooter zal dan ook de verdienste en des te streelender het bewustzijn zijn, het werkelijk goede en edele niet slechts gewild, maar ook ten uitvoer gelegd te hebben. Dit is de roeping der „*Nederl. Vrije Loge*”, zij kan en moet de zuurdeesem worden, die het afgeleefd lichaam der Orde doordringt en haar een nieuw leven geeft.

Nadat Br.: BAUD deze gedachte in woorden, alleen hem eigen, ontwikkeld had, ging hij over tot de wijding van den Tempel en het zal zeker voor ieder, die tegenwoordig was, een overweldigend, onvergetelijk oogenblik geweest zijn, toen hij, nadat zich de broederkring gevormd had, alle onedele hartstochten uit den Tempel verbande en hem wijdde als heiligdom der broederliefde, waar een-dracht en samenwerken de leus van iedereen moet zijn.

Hierop werd tot de receptie van twee duisterlingen overgegaan, doch niet vóór dat de voorzitter hunne aandacht er op gevestigd had, dat zij, eenmaal door de „*Ned. Vrije Loge*” gerecepieerd en tot haar toegetreden zijnde, voorshands geen kans hadden, om door het Groot-Oosten en de andere Loges als Vrijmetselaars erkend te worden. Een dezer duisterlingen was de jeugdige zoon van een lid van het bestuur, en het was een even plechtig als aandoenlijk oogenblik, toen de vader zijnen eigen zoon het eerst den broedernaam gaf. De andere candidaat was een man van meer gevorderden leeftijd en de „*Nederl. Vrije Loge*” mocht zich geluk wenschen, een lid, dat volgens zijne profane betrekking — hij is Doopsgezind predikant — tot de meest ontwikkelde klassen der maatschappij behoort, te mogen aannemen. In een goed, weldoordacht bouwstuk van Br.: VAN SANTEN, werden de nieuwelingen en de aanwezigen nog eens en meer in het bijzonder op de reden van onze afscheiding gewezen. Tal van visiteurs uit werkplaatsen van Amsterdam en van andere Oostens van het land, woonden de plechtigheid bij, die door een gemeenschappelijk maal in het lokaal van Zomerdijk Bus-sink gevolgd werd, waar menig hartelijk woord en wensch voor de toekomst der „*Nederl. Vrije Loge*” gehoord werd.

Niet onvermeld mag blijven dat verschillende BBr.: van talent, hoewel geen leden, met de grootste welwillendheid en geheel belangeloos hunne medewerking bij de inwijding onzer werkplaats verleend hebben.

En deze verwachtingen werden niet teleurgesteld. Wel is waar, schenen zware onheilspellende onweersbuien zich boven ons hoofd te verzamelen; iedereen kent de aanklacht door Br.: COUMANS tegen ons ingediend, en het vonnis van het Gr.:O.: van geschillen van het jaar 1883, waardoor wij voor één jaar en ééne maand geschorst werden; iedereen weet echter ook, dat wij geen gelegenheid lieten voorbijgaan, om de onrechtvaardige tegen ons ingebrachte beschuldigingen te wederleggen, dat wij herhaaldelijk de plechtige verklaring aflegden, dat wij Vrijmetselaars zijn en blijven wilden, dat wij niettegenstaande onze afscheiding even goed als andere Loges het recht hadden, voor het geluk en het welzijn der menschheid op de ons meest passende wijze te werken. Dit mocht echter niets baten; omdat wij de misdaad begaan hadden, onze meening nopens de verkiezing van Prins ALEXANDER tot Grootmeester-Nationaal niet zoo op eens, over boord te werpen, omdat wij niet, gelijk de meeste Katholieke bisschoppen op het concilie van 1870, bereidvaardig het „sacrificio del intellectu” brengen konden, was ons bestaan in de oogen der meeste werkplaatsen „onwettig”, „revolutionair” en ten hoogste af te keuren. Dit weerhield echter andere Broeders niet, van de aan hen gerichte uitnoodiging, om gezellige avonden of recepties der „N.: Vr.: L.:” bij te wonen, een ruim gebruik te maken. Was het ons ontzegd, den drempel van eene onder het Gr.:O.: der Nederlanden ressorteerende Loge te overschrijden, — *wij* stelden onze poorten voor alle Br.: Vrijmetselaars wijd open en allen werden op even hartelijke als broederlijke wijze ontvangen.

Om tegenover de buitenwereld te toonen, dat wie het doel wil, ook de noodige en geoorloofde middelen moet gebruiken, werden groote inspanningen, zoowel van de Loge zelfs, als van enkele leden gevorderd. Het was in de eerste plaats

zeker geen kleine voldoening voor ons, dat in de maçon. vereeniging „*Eendracht maakt Macht*” — wier orgaan „Weekblad voor Vrijmetselaars” ons optreden in het begin niet altijd met welwillende oogen zag, — ten gevolge van bijzondere omstandigheden, onze richting de bovenhand kreeg en dat van dit oogenblik af het genoemd weekblad voor onze principes in de bres sprong en steeds een onvermoeide kampvechter bleef voor alles, wat den vooruitgang op maçonniek gebied bevorderen kan. Tegelijk zag de „Nederl. *Vrije Loge*” het getal harer leden van maand tot maand toenemen, hetzij dat BBr. uit andere Loges tot ons overgingen, of dat anderen, die sedert langen tijd geen actief deel meer aan maçonnieke werkzaamheden genomen hadden, zich onder onze banier schaarden, om het lang gestaakte werk te hervatten. Van ieder, die aan de „Ned. *Vrije Loge*” de aanvraag richtte, om als contribueerend lid te worden opgenomen, werd, zoover hij bij het Nederl. Groot-Oosten behoorde, opgave van de redenen gevraagd, die hem er toe geleid hadden om die vereeniging te verlaten, en doorgaans was schering en inslag van alle antwoorden: Teleurstellingen in deze of gene werkplaats ondervonden, onvoldaanheid met hetgeen gedaan of gelaten werd en de wensch, om eens in een andere omgeving zijne krachten te beproeven.

Onder zulke aanmoedigende omstandigheden was het niet te verwonderen, wanneer het denkbeeld, eene „*Tweede Ned. Vrije Loge*” op te richten, op het tapijt gebracht werd en ook aanstonds de volle sympathie onzer Loge wegdroeg. Toch bleef het voorshands bij gedachtenwisselingen tusschen enkele broeders en ook toen in de vergadering der „Ned. *Vrije Loge*” van 21 Febr. 1884 een brief van „*l'Union Fraternelle*” voorgelezen werd, waarin onze werkplaats uitgenoodigd werd, eene commissie van 3 leden te benoemen tot deelneming aan eene bespreking over de wenschelijkheid van de oprichting eener Tweede Groot-Loge in Nederland, — kwam het denkbeeld de uitvoering geen stap naderbij, hoewel het plan, eene *Tweede*

Ned.: Vrije Loge in Amsterdam te stichten ook in de vergadering „*l'Union Fraternelle*” grooten bijval vond. Eerst toen op 26 Maart 1884 Br.: E. Th. SMEETS in de vergadering der „*N.: Vr.: L.:*” toegelaten werd en daar mededeelde, dat een zevental BBr.: MMr.: Vrijmetselaars besloten hadden tot de stichting van een tweede Loge over te gaan, en nadat tusschen het Bestuur der „*N.: Vr.: L.:*” en die BBr.: eene comparitie had plaats gehad, was de zaak beklonken; op denzelfden avond werd eene Commissie, bestaande uit de BBr.: DIJKMANS en SMEETS benoemd, om eene overeenkomst te ontwerpen die den grondslag zou leggen voor een te vormen centraal-bestuur van de beide Loges. Het hoeft nauwelijks vermeld te worden, dat de Algemeene Vergadering der „*Ned.: Vr.: L.:*” deze heugelijke gebeurtenis met blijdschap begroette; Br.: VAS VISSER, Br.: DIJKMANS en Br.: BELDER werden tot leden van het centraal-bestuur gekozen, en op 3 Juni 1884 werd de overeenkomst met de „*Tweede Ned.: Vrije Loge*” in eene buitengewone vergadering bekrachtigd. Reeds den volgenden dag (4 Juni) werd in het gebouw der „Vrije Gemeente” de Nieuwe Loge plechtig geopend en door den voorzitter der „*N.: Vr.: L.:*” ingewijd, terwijl aan negen duisterlingen (drie van de „*N.: Vr.: L.:*” en zes van de „*Tweede N.: Vr.: L.:*”) het licht werd gegeven. Br.: VAS VISSER en Br.: DIJKMANS werden bij deze gelegenheid om hunne verdiensten, die zij zich voor het tot stand komen der Zusterloge verworven hadden, tot Meesters van eer benoemd, eene onderscheiding, welke door de „*N.: Vr.: L.:*” op hoogen prijs gesteld werd. Ook op dit feest waren talrijke visiteurs uit verschillende werkplaatsen van Amsterdam verschenen. Volgens art. 9 der statuten van het „*Vrije Loge-Bond*” gevestigd te Amsterdam, hebben om de 14 dagen gezellige bijeenkomsten van de leden der beide Loges plaats.

De gelegenheid, om ons bestaan en onze richting tegenover de buitenwereld te doen gelden, zou zich kort daarop voordoen.

De 10 Juli 1884, de dag, op welken 300 jaren geleden Prins Willem van Oranje voor de vrijheid van het Nederlandsche volk zijn leven liet, moest ook in maçonnieke kringen op waardige en indrukwekkende wijze herdacht worden. Met de bekende welwillendheid had, „*Karel van Zweden*” ons op de hoogte gehouden van al hetgeen daaromtrent zoowel bij het college van Groot-Officieren, als bij andere Loges, n.l. „*Silentium*” te Delft, besloten en voorgesteld was geworden. Het spreekt van zelfs, dat de twee Vrije Loges reeds om hare verhouding tot het Groot-Oosten, aan eene herdenking van dien dag tegelijk en in vereeniging met andere maçonnieke lichamen in het land, niet konden deelnemen; er bleef daarom niets over, als uit eigen initiatief en wel te Amsterdam zelfstandig op te treden. Er werd dus in de vergadering van 26 Juni 1884 besloten, in het gebouw der „Vrije Gemeente” de gedachtenisviering te houden, den toegang niet enkel voor alle BBr.: met hunne Dames, maar ook voor niet-maçons open te stellen en den bekenden schrijver H. DE VEER, uit te noodigen de feestrede te houden. Dit gebeurde, een talrijk publiek vulde de zaal, de rede naar wist door eene boeiende en treffende redevoering de toehoorders tot geestdrift op te wekken en de Nederlandsche „*Vrije Loge-Bond*” had reden, om met het in alle opzichten welgeslaagde feest te vreden te zijn.

Wat de werkzaamheden der „*N.: V.: L.:*”, meer bepaald de taak aan Bestuur, Vergadering en de verschillende Commissiën opgedragen betreft, zoo moet in de eerste plaats genoemd worden het door haar opgerichte *Weezenfonds* en er zal zeker geen beter middel zijn, om tot de kennis van hetgeen tot nu toe op dit gebied gedaan is, te komen, dan indien wij een gedeelte van het eerste verslag der Commissie van dat Fonds in hoofdzaak overnemen:

„Al spoedig nadat de „*Nederlandsche Vrije Loge*” de Koninklijke goedkeuring had verkregen, ontsproot bij onzen Voorz.: Mr.: de gedachte, dat het der Loge een eerste

plicht moest zijn de fondamenteen te leggen van eene instelling, wier fondsen dienstbaar gemaakt moesten worden voor de opvoeding der nagelatene weezen van Broeders Vrijmetselaren.

„Deze gedachte werd algemeen toegejuicht en in dezelfde vergadering, waarin onze Voorz.: Mr.: het vorenbedoelde had te kennen gegeven, werd besloten *tot stichting van een Weezenfonds*, terwijl over den aard der verpleging geen besluit werd genomen, maar eene Commissie benoemd, die de leden der Loge in een volgende vergadering zou voorlichten en dus een onderzoek instellen naar de beste wijze van verpleging.

„In een uitvoerig en gemotiveerd rapport heeft die Commissie hare denkbeelden omtrent de verschillende wijzen van verpleging uiteengezet en mocht zij het genoegen smaken, dat de vergadering met algemeene stemmen zich verklaarde voor het door haar gedaan voorstel om de weezen, die aan de zorg van de „*Nederlandsche Vrije Loge*” zouden worden toevertrouwd, in het huisgezin te verplegen.

„Na dit besluit werd door het bestuur een reglement voor het Weezenfonds ontworpen, dat in de vergadering van den 24^{en} Mei 1883 werd vastgesteld. Een van de leden der Commissie, die het onderzoek naar de beste wijze van verpleging geleid heeft en veel heeft bijgedragen tot de samenstelling van een grondig rapport, werd ons in Februari 1883 door den dood ontrukkt en werd dat ingaan in het eeuwig O.: van Br.: BEUDT door alle leden van onze Loge betreurd, niet het minst door zijne medeleden in de Commissie, die met hem werkzaam geweest waren. Maar de geest van onzen onvergetelijken Br.: leeft voort in zijne edele weduwe, Mevr. BEUDT, want reeds herhaalde keeren werd de kas van het weezenfonds door haar rijkelijk bedacht en zij deed dit „ter eere en in den geest van haar overleden man”. Wij kunnen niet nalaten, ook bij deze gelegenheid de edele geefster onzen warmen dank uit te drukken.

„Na de vaststelling van het reglement werd, overeen-

komstig art. 52 onzer Statuten, een permanente Commissie gekozen, bestaande uit de BBr.: J. B. JONAS, H. J. SNIJDER en T. VAN DER ZEE en van af dat oogenblik kon het Weezenfonds beschouwd worden als te zijn geconstitueerd.

„Allerminst had de Commissie bij hare benoeming vermoed, dat haar werkkring over het afgelopen jaar van dien aard zou zijn, als het verslag zal aangeven; veeleer had zij verwacht, dat die eerste tijdkring, waarover haar beheer zou loopen, hoegenaamd geen afwisseling van werk zou aanbieden; maar terwijl meermalen vermeerdering van werk de leden eener Commissie onaangenaam stemt er men aan den wrevel daarover in de jaarverslagen lucht geeft, zoo wenscht de Commissie *hier en in dit geval met nadruk* te constateeren, dat die niet verwachte werkkring voor haar een aangename en welkome taak is geweest, want het Weezenfonds van de „Nederlandsche Vrije Loge" heeft daardoor reeds het eerste jaar van zijn bestaan aan zijne roeping kunnen beantwoorden.

„In een der vergaderingen door onze werkplaats, gehouden in de maand October van het jaar 1883, deed Br.: T. VAN DER ZEE het mondeling verzoek, dat de „Nederl. Vrije Loge" zich het lot mocht aantrekken van den wees Huibert Maidman, interne op de Machinistenschool te Amsterdam, geboren den 1 Februari 1867 te Soepayang (eiland Sumatra), wiens vader — *in geene betrekking tot onze Loge staande*, kind der Loge „Mata Hari" in het O.: van Padang, in welke Loge hij achtereenvolgens de drie maç.: graden had verkregen en laatstelijk de betrekking van Officier bekleed — tijdens zijn verlof in Holland den 19 September 1883 te 's Gravenhage was overleden, onverzorgd nalatende drie zonen, waarvan Huibert de tweede was.

„De Voorz.: Mr.: die in beginsel het verzoek van Br.: VAN DER ZEE ondersteunde — en met den Voorz.: Mr.: alle BBr.: ter vergadering aanwezig — moest evenwel, op grond van het Reglement, dien Br.: verzoeken zich met zijn verzoek te wenden tot de Commissie van het Weezenfonds.

„Daaraan heeft die Br.: voldaan, doch toen de Commissie

kennis had genomen van het verzoek, stuitte zij op de zwaarigheid, dat volgens art. 4 geen hulp mocht worden verleend, zoolang het vaste kapitaal minder dan *f* 1000 bedraagt, wat inderdaad op dat oogenblik het geval was.

„Maar spoedig was daarin voorzien; de leden onzer Loge overtuigd dat een reglement, voor eene instelling als het *Weezenfonds*, slechts vastgesteld wordt om het leidend beginsel aan te geven waarin gewerkt moet worden en dat buitengewone gevallen buitengewone maatregelen noodzakelijk maken, wilde eens Broeders kind om dat artikel 4 niet van zich afstooten en legde, door het vrijwillig storten van een bedrag groot *f* 200, uitsluitend met bestemming voor den wees H. MAIDMAN, voor de Commissie de brug over art. 4, waardoor zij zonder wetsverkrachting van artikel 3 naar 5 kon marcheerden.

„Alsnu diende zij een gemotiveerd voorstel in bij het bestuur, lettende op de door de Commissie aangegeven motieven tot ondersteuning van het verzoek van Br.: VAN DER ZEE, de algemeene vergadering gaf hare volledige goedkeuring en was alzoo de wees HUIBERT MAIDMAN kind der „*Nederl.: Vrije Loge*” geworden.”

Voor het jaar 1884/85 verwijzen wij naar het hier bijgevoegd verslag.

Van niet minder algemeen belang achtte de „*N.: V.: L.:*” de ondersteuning van de „*vereeniging voor Huisvlucht*” alle leden traden tot deze vereeniging toe met het gevolg, dat onze Loge in het Bestuur vertegenwoordigd is.

Spoedig zou de gelegenheid zich voordoen, om pogingen in het werk te stellen, om het stelsel van „*Huisvlucht*” op groote schaal in toepassing te brengen. Toen gedurende de laatste maanden van het jaar 1884 werkeloosheid en nood onder den werkenden stand begon toe te nemen, zoo dat de publieke liefdadigheid moest ingeroepen worden, werd in de vergadering van 26 November 1884, door Br.: DIJKMANS de vraag opgeworpen, of de Loge op dit gebied niets doen kon, daar het wel de moeite

waard was, hier iets te presteren, en Br.: J. STAM, die reeds vroeger op een der gezellige avonden een zeer belangrijke voordracht over huisvljt met practische demonstraties gehouden had, stelde al dadelijk voor, het stelsel van huiswerk toe te passen, om op deze wijze aan het noodlijdende volk werk te verschaffen.

Er werd vervolgens in de Vergadering van 24 December een commissie benoemd, om het voorstel theoretisch en practisch nader uit te werken en later verslag uit te brengen. Dit gebeurde ook in de Alg. Vergadering van 12 Febr. 1885 en men vereenigde zich toen met de motie: *„dat onderwijs in huisvljt en kleine industrie een der middelen is, waardoor werkeloosheid op den duur kan worden bestreden.”* De vroeger benoemde commissie werd permanent verklaard en zij zal weldra met de resultaten door haar verkregen voor den dag komen.

Niemand, allerminst een Vrijmetselaar, mag het oog sluiten voor het meer en meer op den voorgrond tredend sociaal vraagstuk en al schieten ook de krachten van individu's en vereenigingen, voor de praktische oplossing van de eene of andere kwestie misschien te kort, zoo is toch reeds veel gewonnen, wanneer voor ieder de gelegenheid geopend wordt, op de hoogte te komen van hetgeen in de tegenwoordige maatschappij in dit opzicht omgaat. Op het einde van het jaar 1883 werd naar aanleiding van een door Br.: VAN DER ZEE over de sociale kwestie gehouden voordracht eene zeer belangrijke discussie gevoerd en het is zeer te betreuren, dat het door een der BBr.: geopperd denkbeeld, om door eene autoriteit op staatshuishoudkundig gebied openbare voordrachten te doen houden en daardoor gezonde denkbeelden over het organisme van het maatschappelijk leven in wijde kringen te verspreiden, door verschillende redenen nog niet kon uitgevoerd worden. In een andere bijeenkomst, waaraan ook door de leden der *„Tweede Nederl.: Vrije Loge”* deelgenomen (9 October 1884), werd over de pers en over de vraag gesproken, of de Vrijmetselarij op haar gehalte invloed diende uit te

oefenen, en in eene latere voor alle BBr.: Vrijmetselaars toegankelijke Vergadering (gehouden in Eensgezindheid) werd het algemeen stemrecht behandeld in verband met de vraag, of de invoering er van in het belang der algemeene beschaving wenschelijk is? Het hoeft nauwelijks gezegd te worden, dat, al hebben zulke discussies ook een zuiver theoretisch karakter, toch de onderlinge wisseling en wrijving van gedachten en de uiting van verschillende dikwijls lijnrecht tegenover elkander staande denkbeelden aan de aanwezigen niet slechts een genotrijken avond verschaffen, maar dat zij niet anders dan hoogst vruchtbaar en leerzaam zijn kunnen, ten minste ieder tot nadenken aanspooren moeten. Dat de „*Nederl.: Vrije Loge*” in dit opzicht zoo wel aan hare leden, als ook aan andere BBr.: alles tracht aan te bieden, wat in het belang harer krachten gelegen is, bewijst de *kunstbeschouwing*, die door een harer leden, Br.: C. A. A. DUDOK DE WIT, met zijne rijke verzameling van teekeningen gegeven werd, verder de reeds genoemde voordracht van Br.: STAM over huisvljt, vooral echter een hoogstbelangrijke, met groote zorgvuldigheid uitgewerkte redevoering van Br.: VAN SANTEN over de historische ontwikkeling der goudsmeedkunst. Laten wij eindelijk nog aan twee genoegelijke buitendagen herinneren: de samenkomst op den Wageningschen berg op 14 Oktober 1883 met BBr.: uit Arnhem, Zutphen en Wageningen, en het gemeenschappelijk uitstapje op 13 September 1884 naar Driebergen en omstreken, van welke twee gelegenheden door vele Broeders gebruik werd gemaakt.

Wat de veranderingen in het Bestuur betreft, zoo moesten volgens den opgemaakten rooster in het eerste jaar, dus ultimo Februari 1884, aftreden: de BBr.: BELDER en WILLIAM SMIT. Zij werden vervangen door de BBr.: J. B. JONAS, die als 2^e Opz.: en Dr. K. TH. WENZELBURGER, die als Secretaris optrad, terwijl Br.: A. DE HAAN, tot dusver 2^e Opz.: tot 1^{ste} Opz.: benoemd werd.

Ultimo Febr. 1885 waren aan de beurt van aftreding:

de BBr.: VAS VISSER en de HAAN. In plaats van den eerste werd als voorz.: gekozen de Gedep.: Mr.: Br.: DIJKMANS, terwijl Br.: REIJSENBACH, Archivaris-Bibliothekaris tot Gedeputeerde Mr.: Br.: JONAS tot 1^e, Br.: WILLIAM SMIT tot 2^{de} Opziener en Br.: BELDER tot Archivaris-Bibliothekaris benoemd werden.

Intusschen werden, zoo als bekend is, verscheidene pogingen gedaan om eene verzoening tusschen de „*Nederl.: Vrije Loges*” en het Gr.:O.: der Nederlanden tot stand te brengen, pogingen, die volgens het standpunt, waarop zich onze tegenstanders plaatsten, noodzakelijk schipbreuk moesten leiden en zij voerden eindelijk tot het door het Gr.:O.: van Geschillen aan het Gr.:O.: der Nederl.: gedane voorstel om de leden der „*Nederl.: Vrije Loge*” uit de Orde te verbannen. Het kan natuurlijk niet de taak van dit verslag zijn, over de rechtvaardigheid of onrechtvaardigheid resp. doelmatigheid of ondoelmatigheid van dit voorstel breeder uit te weiden; wij schorten ons oordeel op totdat het volgend Groot-Oosten der Nederlanden de eindbeslissing zal genomen hebben.

Met vertrouwen ziet de „*Nederl.: Vrije Loge*” de toekomst tegemoet; het eerlijk zoeken naar waarheid moet vroeg of laat tot het beoogde doel leiden; hindernissen hier en daar in den weg gelegd, verhoogen slechts de kracht en de dag kan niet verre zijn, dat de algemeene overtuiging zal gevestigd zijn, dat wij — zij het ook met zwakke middelen en geringe krachten — slechts het goede gewild hebben.

O.: van Amsterdam,
1 Maart 1885.

DR. K. TH. WENZELBURGER,
Secretaris.



